

Sygn. akt III AUz 67/19

POSTANOWIENIE

Dnia 11 lipca 2019 roku

Sąd Apelacyjny w Szczecinie Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: sędzia Urszula Iwanowska

Sędziowie: Anna Polak, Gabriela Horodnicka-Stelmaszczuk

po rozpoznaniu w dniu 11 lipca 2019 roku w Szczecinie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z odwołania A. P. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. z dnia 24 kwietnia 2018 roku nr (...)

o składki

na skutek zażalenia A. P. (1) na postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie VI Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 17 maja 2019 r. sygn. akt VI U 1631/18

postanawia:

oddalić zażalenie.

Anna Polak Urszula Iwanowska Gabriela Horodnicka

-Stelmaszczuk

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 4 kwietnia 2019 roku Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych umorzył postępowanie w zakresie objętym decyzją ZUS z dnia 24 kwietnia 2018 roku o numerze (...)

W postanowieniu nie zawarto rozstrzygnięcia o kosztach procesu mimo, że pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych w złożonej odpowiedzi na odwołanie, wniósł o zasądzenie od wnioskodawczyni rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pismem z dnia 23 kwietnia 2019 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika złożył wniosek o uzupełnienie postanowienia, poprzez zamieszczenie w nim rozstrzygnięcia o kosztach postępowania.

Postanowieniem z dnia 17 maja 2019 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych uzupełnił postanowienie tego Sądu z dnia 4 kwietnia 2019 r. w ten sposób, że dotychczasową treść sentencji postanowienia oznaczył jako punkt 1., po którym dodał punkt 2. o następującej treści: „zasądza od ubezpieczonej A. P. (1) na rzecz organu rentowego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. kwotę 180 (sto osiemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego”.

W uzasadnieniu Sąd Okręgowy wskazał, iż zgodnie z treścią przepisu art. 351 § 1 k.p.c., strona może w ciągu dwóch tygodni od ogłoszenia wyroku, a gdy doręczenie wyroku następuje z urzędu - od jego doręczenia, zgłosić wniosek o uzupełnienie wyroku, jeżeli sąd nie orzekł o całości żądania, o natychmiastowej wykonalności albo nie

zamieścił w wyroku dodatkowego orzeczenia, które według przepisów ustawy powinien był zamieścić z urzędu. Wniosek o uzupełnienie wyroku co do kosztów lub natychmiastowej wykonalności sąd może rozpoznać na posiedzeniu niejawnym (art. 351 § 2 k.p.c.), zaś orzeczenie uzupełniające wyrok zapada w postaci wyroku, chyba że dotyczy wyłącznie kosztów lub natychmiastowej wykonalności (art. 351 § 3 k.p.c.). Przepis ten znajduje odpowiednie zastosowanie w przypadku nierozstrzygnięcia o kosztach procesu w postanowieniu kończącym sprawę.

Sąd pierwszej instancji podkreślił, iż ogólna zasada przyznawania stronie wygrywającej proces kosztów procesu wyrażona została w przepisie art. 98 § 1 k.p.c. który stanowi, że strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez adwokata (radcę prawnego) zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego adwokata, koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez sąd osobistego stawiennictwa strony (art. 98 § 3 k.p.c.). Na koszty, jakie pozwany organ rentowy poniósł w niniejszym postępowaniu, a które winny mu być zwrócone w związku z wygraniem przez niego sprawy złożyły się jedynie wynagrodzenie pełnomocnika procesowego w osobie radcy prawnego.

Sąd meriti wskazał również, że na koszty procesu złożyły się koszty zastępstwa przez profesjonalnego pełnomocnika w kwocie 180 zł, ustalone w oparciu § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 22 października 2015 roku (Dz.U. z 2015 roku poz. 1804 ze zmianami), w brzmieniu obowiązującym w dniu wniesienia odwołania od zaskarżonej decyzji.

Mając na uwadze fakt niezamieszczenia w formule sentencji rozstrzygnięcia w przedmiocie zwrotu kosztów postępowania, które to rozstrzygnięcie - w świetle art. 108 k.p.c. - jest obowiązkowym elementem orzeczenia - Sąd Okręgowy na mocy art. 351 § 1 k.p.c. orzekł jak w niniejszym postanowieniu.

Z powyższym rozstrzygnięciem nie zgodziła się ubezpieczona zaskarżając je w całości i wnosząc o zmianę zaskarżonego orzeczenia o kosztach dla organu rentowego jako nienależnych oraz o zasądzenie od pozwanego kosztów postępowania zażaleniowego według norm przepisanych

Zdaniem skarżącej, Sąd Okręgowy rozpatrując wniosek organu rentowego o kosztach zastępstwa procesowego wyraźnie pominął odpowiedź wnioskodawczyni z 14 maja 2019 r. na wniosek o uzupełnienie postanowienia złożoną do Sądu we właściwym czasie.

Ubezpieczona podniosła, że skierowała do Sądu skargę na bezprawnie wydaną decyzję, gdyż usiłowała sprawę załatwić bez drogi sądowej, ale nie przyjęto jej w organie rentowym pomimo, że informowana była o treści art. 10 § 1 k.p.a., a kilkakrotne telefony na podany numer nie odpowiadały. Przedstawiciel pozwanej nie był w Sądzie obecny na żadnym posiedzeniu, a jedyną czynność którą wykonał było pismo z 02 lipca 2018 r., w której podał fałszywą informację jakoby „powodem nieopłacenia składek była trudna sytuacja majątkowa oraz zły stan zdrowia jej i jej córki”. Skarżąca podkreśliła, że nigdy nie złożyła takiego oświadczenia.

Wnioskodawczyni wskazał również, że Sąd zaproponował umorzenie sprawy (nie przegraną) na którą pełnomocnik wnioskodawcy wyraził zgodę.

Zdaniem ubezpieczonej powyższe argumenty i regulacje związane z tą sprawą, zwłaszcza art. 109 k.p.c. wyraźnie przemawiają za uwzględnieniem zażalenia na zasadzie słuszności i sprawiedliwości.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.

Z mocy art. 325 k.p.c. sentencja orzeczenia powinna zawierać rozstrzygnięcie sądu o żądaniach stron. Rozstrzygnięcie to powinno dotyczyć zarówno żądania głównego, jakim jest żądanie pozwu (w tym wypadku odwołania) określające, jakiej treści wyrok zrealizuje w danym wypadku obowiązującą normę prawną, jak i żądań ubocznych, takich jak: żądanie odsetek zwłoki, żądanie kosztów procesu czy też żądanie nadania wyrokowi rygoru natychmiastowej

wykonalności. Obowiązek rozstrzygnięcia o kosztach procesu wynika nadto z treści art. 108 k.p.c., w myśl którego sąd powinien rozstrzygnąć o kosztach w każdym orzeczeniu kończącym sprawę w instancji, gdy strona, której przysługuje zwrot kosztów procesu, wysunęła tego rodzaju żądanie (art. 98 i 109 k.p.c.). Rozstrzygnięcie o żądaniu strony może być pozytywne albo negatywne. Sąd może uwzględnić lub oddalić żądanie strony. Rozstrzygnięcie o żądaniach stron musi być jednak zamieszczone w sentencji orzeczenia.

W razie zatem zgłoszenia przez stronę (art. 109 k.p.c.) żądania zwrotu kosztów sąd powinien orzec o kosztach bez względu na pozytywny czy negatywny sposób rozstrzygnięcia o tym żądaniu i zamieścić to rozstrzygnięcie w sentencji orzeczenia. Pominięcie w sentencji orzeczenia kończącego sprawę w instancji rozstrzygnięcia o kosztach daje stronie prawo domagania się uzupełnienia orzeczenia. Uzupełnienie orzeczenia może polegać zarówno na pozytywnym, jak i negatywnym rozstrzygnięciu o pominiętym żądaniu. Sąd w postanowieniu uzupełniającym może przyznać stronie zwrot kosztów procesu, może jej żądanie w tej mierze oddalić.

Sąd Okręgowy rozpoznając wniosek o uzupełnienie wyroku wziął pod uwagę, że pełnomocnik organu rentowego składając odpowiedź na odwołanie wyraźnie sformułował w nim wniosek o zasądzenie kosztów, w tym kosztów zastępstwa procesowego. Ubezpieczona uiściła żadaną przez organ rentowy należność z tytułu składek wraz z odsetkami już po wydaniu decyzji, i przesłaniu odwołania do Sądu a pozostałą część należności po pierwszej rozprawie.

Nie można zgodzić się z twierdzeniem ubezpieczonej, że do procesu nie doszłoby gdyby mogła się ona zapoznać ze stanowiskiem organu rentowego. W aktach rentowych znajdują się bowiem dwa dowody doręczenia ubezpieczonej: z dnia 5 marca 2018 roku dotyczące odbioru zawiadomienia o wszczęciu postępowania i z 26 marca 2018 dotyczące odbioru zawiadomienia o zakończeniu postępowania dowodowego. W obu zawiadomieniach znajduje się pouczenie o możliwości uczestniczenia w postępowaniu. Wprawdzie w toku procesu pełnomocnik ubezpieczonej przedstawiał twierdzenia o rzekomej niemożności skontaktowania się z organem rentowym w przedmiotowej kwestii, jednakże nie przedstawił na tę okoliczność żadnego dowodu. Wręcz przeciwnie, na karcie 14 akt znajduje się złożony przez pełnomocnika ubezpieczonego egzemplarz zawiadomienia o zakończeniu postępowania dowodowego z odrębną notatką pracownika ZUS inspektora J. S., z której wynika, że pełnomocnik zgłosił się 3 kwietnia 2018 r., a więc jeszcze przed wydaniem zaskarżonej decyzji. Do czasu wydania decyzji z dnia 24 kwietnia 2018 r. żadna należność nie wpłynęła, a wręcz przeciwnie, ubezpieczona złożyła odwołanie, które zostało przekazane wraz z aktami ZUS do Sądu Okręgowego w Szczecinie w dniu 8 czerwca 2018 r. Część należności w kwocie 691 zł 46 groszy została zapłacona dopiero 13 sierpnia 2018 r. (dowód: k. 15) a pozostała część dopiero po rozprawie, która odbyła się 28 listopada 2018 r.

Pełnomocnik ubezpieczonej na tej właśnie rozprawie złożył również wniosek o nieobciążanie jej kosztami procesu, jednakże w żaden inny sposób go nie uargumentował.

Na wstępie podkreślenia wymaga, że przepis art. 98 § 1 k.p.c., wyraża podstawową zasadę ponoszenia przez strony kosztów procesu, strona przegrywająca sprawę, obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Reguła ta jest uzupełniona zasadami kompensacji, słuszności i zawinienia (art. 100 do 104 i art. 110 k.p.c.). Oparcie rozstrzygnięcia o kosztach procesu na jednej z uzupełniających zasad orzekania o kosztach, powinno być poprzedzone stwierdzeniem, że sytuacja zaistniała w sprawie wskazuje na celowość wyłączenia normy ogólnej. Możliwość obciążenia strony przegrywającej jedynie częścią kosztów albo nieobciążenia jej w ogóle tymi kosztami, uzależniona jest, stosownie do art. 102 k.p.c., od wyłonienia się w sprawie wypadków szczególnie uzasadnionych. Przepis art. 102 k.p.c. nie konkretyzuje pojęcia wypadków szczególnie uzasadnionych, pozostawiając ich kwalifikację, przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności danej sprawy, sądowi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 1973 r., II CZ 210/73, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2012 r. III CZ 10/12, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 2012 r. IV CZ 117/11, postanowienie z dnia 11 lutego 2010 r., I CZ 112/09, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 2012 r. III CZ 17/12). Innymi słowy możliwość skorzystania z zasady słuszności unormowanej przepisem art. 102 k.p.c. jest uprawnieniem jurysdykcyjnym sądu orzekającego i do jego oceny należy przesądzenie, czy wystąpił szczególnie uzasadniony wypadek, który uzasadnia odstąpienie, a jeśli tak, to w jakim zakresie, od generalnej zasady obciążenia kosztami procesu strony przegrywającej spór. Ustalenie, czy w danych okolicznościach

zachodzą „wypadki szczególnie uzasadnione”, ustawodawca pozostawia swobodnej ocenie sądu (por. Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 2 października 2015 roku, Lex nr 1820933). Wskazania przy tym wymaga, że podstawę do zastosowania art. 102 k.p.c. stanowią konkretne okoliczności danej sprawy, przekonujące o tym, że w danym przypadku obciążenie strony przegrywającej kosztami procesu na rzecz przeciwnika byłoby rażąco niezgodne z zasadami słuszności, niesprawiedliwe. Przy ocenie przesłanek z omawianego przepisu należy przede wszystkim wziąć pod uwagę fakty związane z samym przebiegiem procesu, tj. podstawę oddalenia żądania, zgodność zamiarów stron w sprawach dotyczących stosunku prawnego, który może być ukształtowany tylko wyrokiem, szczególną zawilść lub precedensowy charakter sprawy, a ponadto sposób prowadzenia procesu przez stronę przegrywającą albo niesumienne lub oczywiście niewłaściwe postępowanie strony wygrywającej, która w ten sposób wywołała proces i koszty połączone z jego prowadzeniem.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy zasadnie nie zastosował możliwości odstąpienia od kosztów, gdyż nie zaszyły żadne szczególne okoliczności skutkujące zastosowaniem tej normy prawnej a również sama strona poza złożeniem wniosku nie przedstawiła żadnych argumentów.

Na koniec wskazać należy, że Sąd Okręgowy w sposób prawidłowy wyliczył wysokość kosztów należnych stronie przeciwnej opierając się na właściwej podstawie prawnej. Rozważania Sądu pierwszej instancji w tym zakresie Sąd Apelacyjny przyjmuje za własne i nie widzi potrzeby ponownego ich przytaczania.

Mając powyższe na uwadze na podstawie art. 397 § 2 k.p.c. w związku z art. 385 k.p.c. orzeczono jak w sentencji.

Anna Polak Urszula Iwanowska Gabriela Horodnicka

-Stelmaszczuk